

קסרון שומט

שומט קסהון ז"ל

נולד בשנת 1976

נפל בתאריך כ"ט באב תשנ"ז, 1.9.1997

ילדותו

בן תנש וברהני, נולד בכפר שוודה שבאתיופיה ביום כ"ח בטבת תשל"ו (1.1.1976), שני מבין תשעת ילדי המשפחה.

לאביו הייתה חלקת שדה, בה גידל גידולי שדה שונים, פרות וכבשים. שומטו סייע לאביו בעבודת השדה, ורעה את הכבשים והפרות של המשפחה. הוא החל ללמוד לקראת התואר 'קסי' - שופט ואיש דת בקהילה האתיופית.

שומט החל ללמוד לימודי דת והיסטוריה יהודית – דבר שהניע אותו לעלות ארצה, אך הוריו מנעו זאת ממנו בגלל גילו הצעיר. בשנת 1991, כשמלאו לשומטו 15 שנה, עלתה כל המשפחה ארצה בימבצע שלמה'. הם שוכנו באתר הקרוואנים 'מבועים' הסמוך לנתיבות. המעבר ממסגרת החיים המסורתית בכפרי אתיופיה לחברה המודרנית והמתועשת בישראל היה מסובך ובמקרים לא מעטים כואב ביותר. שומטו החל את לימודיו בפנימייה הדתית בגן יבנה, שם שהה 3 שנים. בקלות ובמהירות למד את השפה העברית, והשתלב בחיי הארץ.

המשפחה עברה להתגורר בראשון ציון. שומטו עזר לאחיו הקטנים בבית, תמך בהוריו ועזר להם ככל יכולתו בקליטה ובהשתלבות.

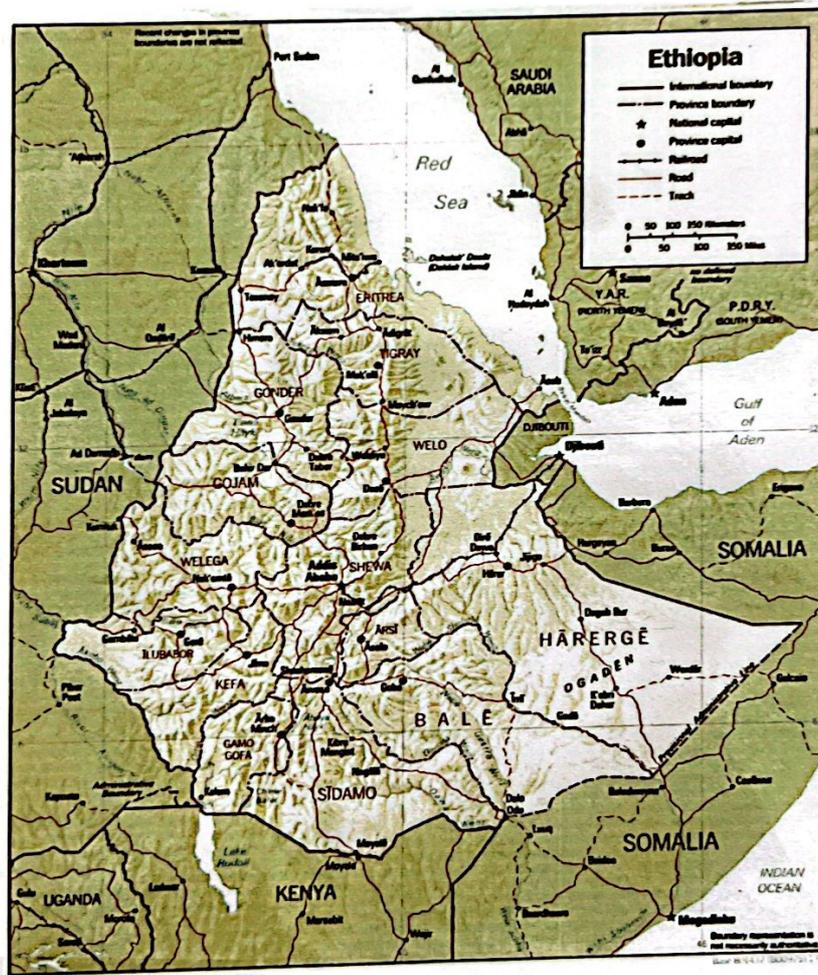
בתחילת נובמבר 1995 התגייס שומטו לצה"ל ובתום מסלול אימונים מפרך היה ללוחם חי"ר בגדוד 'גדעון' (גדוד 13) של חטיבת 'גולני'. מפקדיו ראו בו חייל מעולה, ממושמע ומסור, שהשתלב במהרה ביחידה למרות קשיי השפה, מילא את תפקידו על הצד הטוב ביותר והפגין רמה אישית גבוהה במשימות תחת אש.

בשיחת טלפון עם אמו, שבוע לפני האסון, סיפר לה שומטו שביום שני יגיע הביתה לחופשה לאחר שהות של חודש בדרום לבנון וביקש שתכין לו הרבה איגירה (מאכל

אתיופיה). "תכניי הרבה, כבר חודש לא אכלתי", אמר לה. לאביו מסר שומטו כי כבר אינו יכול לחכות לחופשה הבאה.

מפת אתיופיה :

מבצע שלמה

מבצע שלמה היה מבצע צבאי שבו הועלו כ-14,400 יהודים מאתיופיה בסוף השבוע שהחל ב-24 במאי 1991 תוך כ-34 שעות בכ-30 מטוסים של חיל האוויר הישראלי וחברת אל על. המבצע נקרא על שם שלמה המלך, אשר על פי המסופר בתנ"ך, פגש את מלכת שבא (מלכים א', פרק י').

ב-5 בינואר 1995 הופסק מבצע משה בעקבות הדלפה לעיתונות בדבר עלייתם החשאית של יהודי אתיופיה דרך סודאן לישראל. באתיופיה ובסודאן נותרו עוד קרוב ל-15,000 יהודים, ובמשפחות רבות נותרו חלק מההורים או הילדים באתיופיה וחלק בישראל. בהמשך אותה שנה הועלו מהמחנות בסודאן לארץ כאלף יהודים במבצע שבא, ביוזמת ג'ורג' בוש האב, שהיה אז סגן נשיא ארצות הברית.

במרוצת 1985 קרסה כלכלת אתיופיה בהשפעת הבצורת, הרעב הגדול ומלחמת האזרחים. החונטה הצבאית האתיופית העבירה כ-600,000 אזרחים בכפייה לאזורים שונים בדרום אתיופיה במסגרת תוכנית הווילג'וציה. בתוך כך הוחלו הגבלות תנועה קשות על כלל תושבי אתיופיה, לרבות היהודים, והעלייה ארצה הפכה כמעט בלתי אפשרית.

אתיופיה וישראל חידשו את היחסים הדיפלומטים הגלויים לאחר שאתיופיה נהפכה לרפובליקה עממית בספטמבר 1987. בין נובמבר 1988 למאי 1991 הועברו כ-15,000 יהודים, מרביתם כפריים מהרמה האתיופית בצפון המדינה, באוטובוסים לאדיס אבבה, בירת אתיופיה. הם שוכנו במחנות פליטים בהמתנה להיתרי עלייה לישראל. מבצע זה, במימון קהילות יהודיות בארצות הברית ובקנדה,^[2] שם קץ ליישוב היהודי הכפרי באתיופיה. שירותי הרפואה בעיר לא תפקדו ורבים מהיהודים במחנות לקו במגוון רחב של מחלות, בהן מלריה, צהבת ושחפת.^[2] רופאים ישראלים הכשירו סייענים פרא-רפואיים מקרב הקהילה היהודית והעניקו בעזרתם שירותים רפואיים לכ-4,000 משפחות יהודיות. תוכנית זו, לצד תוכנית חיסונים לכ-20,000 מבוגרים וילדים, הצליחה להפחית את שיעור התמותה בקרב יהודי אתיופיה הממתנים לעלייה.

ב-17 בדצמבר 1989 פתחה ישראל שגרירות באדיס אבבה והגדילה את שיתוף הפעולה עם הממשלה האתיופית. במשך 1990 היחסים בין ממשלות אתיופיה וישראל המשיכו להתהדק וישראל סיפקה לאתיופיה מערכות נשק שכללו כ-150 אלף רובים, פצצות, עשרים יועצים צבאיים לאימון המשמר הנשיאותי של מנגיסטו ומספר לא ידוע של קצינים שעבדו עם יחידות קומנדו אתיופיות. כל העזרה הצבאית לאתיופיה באה בתמורה להעלאת יהודי אתיופיה לישראל. לפי ההסכם בין ישראל ואתיופיה תאפשר ממשלת אתיופיה את עלייתם של חמש מאות יהודים בחודש, בתמורה לעזרה כלכלית, חקלאית ואספקת ציוד רפואי.

בראשית 1991 עמד שלטונו של מנגיסטו היילה מרים בפני התרסקות נוכח כוחות המורדים שהתקרבו לאדיס אבבה. הדחתו הקרובה של מנגיסטו עוררה את החשש כי גורלם של אלפי היהודים שהמתינו בעיר לעלייה ארצה נתון בסכנה. בהתאם לכך החלה ממשלת ישראל (בראשות יצחק שמיר) בניהול משא ומתן, בתיווך ארצות הברית, עם השליט האתיופאי, במטרה לסכם על הוצאתם המהירה של היהודים מאתיופיה לישראל.

בסוף מאי 1991, ימים ספורים לפני נפילת אדיס אבבה בידי המורדים, נמלט מנגיסטו מאתיופיה ומצא מקלט בזימבבואה. המשא ומתן בין הצדדים הואץ ולבסוף הושגה הסכמה בין בכירי שלטונו של מנגיסטו לבין ישראל, על העלאתם של יהודי אתיופיה ארצה תמורת כ-35 מיליון דולרים ומקלט בארצות הברית לכמה מבכירי השלטון.

לאחר גיבוש ההסכמה בין שתי המדינות, הורתה ממשלת ישראל לצה"ל לפתוח במבצע הצלה אווירי לחילוצם של יהודי אתיופיה, שעליו פיקד אמנון ליפקין-שחק. במהלך כ-34 שעות (בין 24 ל-25 במאי 1991) טסו כ-30 מטוסי נוסעים ומטען בין נמל התעופה בן-גוריון לנמל התעופה באדיס אבבה והעלו כ-14,400 מיהודי אתיופיה. במבצע השתתפו גם הגיוינט, "המוסד" ומאות לוחמים מיחידת שלדג שאבטחו את אזור נמל התעופה.

במבצע נקבע שיא עולמי לאחר ש-1087 איש הוטסו במטוס בואינג 747 של חברת אל על - טיסה שבמהלכה אף נולד תינוק (ועל כן גדל מספר הנוסעים באחד).

סיפור שירותו ונפילתו של שומט

שומט נפצע אנושות בדליקה בדרום לבנון ונפטר מפצעיו ב-1.9.1997 בגיל 21. שומט שירת כחייל בקרבי של חטיבת גולני בלחימה בדרום לבנון.

ביום 28.8.1997, נפצע שומטו אנושות כתוצאה משריפה שפרצה במהלך פעילות מבצעית בדרום לבנון. באסון זה נפלו ארבעה חיילים: סמ"ר שוורץ אושרי, סמ"ר שוקרון רועי, סמ"ר זריף אורן וסמל ידג שמעון. שומטו הובהל לבית-החולים רמב"ם בחיפה. שלושה ימים נאבק על חייו, וביום כ"ט באב תשנ"ז (1.9.1997) נפטר מפצעיו והוא בן עשרים-ואחת. שומטו הובא למנוחות בבית-העלמין הצבאי בראשון לציון. הותיר אחריו הורים, שני אחים, משה ורמי, ושש אחיות, אנטפרקו, טלי, תמר, פה, אסתר ואורלי. לאחר נפילתו הועלה שומטו לדרגת סמל.

תא"ל ניר, מפקד היחידה, כתב למשפחה: "שומטו היה מהלוחמים הטובים ביותר בפלוגה הרובאית. הכרנו אותו כבחור שקט, צנוע ובעל מוטיבציה אדירה. על אף הבעיות הקשות בבית, מעולם לא התלונן. במהלך ההיתקלות פעל בגבורה, הפעיל את הנשק שברשותו היטב וסייע בהכוונת מסוק הקרב. כשפונה מהשטח, לאחר שהאש העזה השיגה אותו ואת חבריו, ביקש לברר מה מצבם של יתר החיילים."

הוריו של שומטו כותבים: "לאחר מותו קשה לנו לתפקד. ביתנו נותר עם חלל עצום, במיוחד כשאנו רואים את חבריו. שומטו היווה תמיד דוגמא אישית לאחיו, וחלם לאחר שחרורו מצה"ל לסייע לבני משפחתו להשתלב בחברה הישראלית, אך מותו קטע את כל חלומותיו. רק בן עשרים-ואחת היה בנפלו, פרח שרק החל לפרוח."

גדוד 13, הנקרא על שמו של השופט גדעון, ושייך לחטיבת החי"ר הותיקה בצה"ל, לקח חלק פעיל בכל המלחמות של הדמינה מאז מלחמת העצמאות ועד היום. במבצע שלום הגליל השתתף הגדוד בקרב על כפר סיל, וכן גדוד גדעון היה שותף למאמץ המתמשך של צה"ל לכתר את ביירות.

לאחר מלחמת לבנון הראשונה היה שותף הגדוד בתהליך הממושך והאיטי של נסיגת כוחות צה"ל מרוב שטחי לבנון.

מאז ועד היום הגדוד ממשיך בפעילות שוטפת בהגנה על יישובי גבול הצפון, וכן יהודה ושומרון ואזור חבליעזה.

עדות יגה' גסי, יו.סי י"י

רסיף אנפיר ליוויס נצל בנס מתאוש בטלוקי, י ה'גח חמישח מלוחמיו, ביניחם שזמט ז"ל. בתאריך 4.10.2005 התראוין לעיתון "מעריב", שם סיפר על האסון. להלן קטעים מתוך הראיון:

ליוויס, בן 30, נשוי למלי ואב לבנו, נולד וגדל בראשון-לציון. יש לו אח מבוגר ממנו. את המסלול הצבאי התחיל בסיירת מטכ"ל. כעבור שנה עבר לחטיבת גולני ועשה קורס קצינים. היה מפקד מחלקה, מפקד פלוגת מסלול ופלוגה רובאית בגדוד 13. בהמשך היה ממי"ח (מפקד מחלקה) בבית הספר לקצינים ומונה למפקד החת"ן, פלוגת ההנדסה של גולני. נחשב קצין איכותי, מבטיח. אחרי שעשה תואר ראשון בלימודי ארץ-ישראל חזר לתפקיד סגן מפקד הגדוד. אז נפצע.

זה קרה ב-12 בינואר השנה, בסביבות השעה תשע בבוקר. שלושה גייפים יצאו לסיור בצד הדרום-מזרחי של היישוב מורג בגוש-קטיף. בגיפ הראשון נסעו גדעון רבלין ז"ל, תושב גני-טל, מוותיקי הגוש, שהיה אחראי לגדרות באזור, וליוויס שנהג ברכב. בגיפ השני נסע מפקד אחת הפלוגות בגדוד ואחריהם רבש"צ היישוב מורג.

ההחלטה לצאת לסיור התקבלה למרות התרעות שהיו באותו היום, אבל אחרי שנעשתה פתיחת ציר ובוצעו מארבים בלילה. כשהשיירה עשתה דרכה חזרה דרך החממות עלה הגיפ של ליוויס על מטען.

"הגיף כנראה עף באוויר וסטה שמאלה", הוא אומר. "לא הצלחתי ללחוץ על הברקס. הסתכלתי, ראיתי שהרגל הימנית שלי נפגעה קשה. גדעון, שישב לידי, נהרג. פרקתי מהגיף להגיב ונעמדתי על רגל שמאל. גררתי. היה איזה גיד שהחזיק את כף רגל ימין וכשיצאתי מהגיף החזקתי חתיכת בשר שנפלה. המחבל, שכנראה הניח את המטען, התחיל לירות. החפ"ק סביבי השיב אש והמ"פ שהיה איתי ירה והרג אותו תוך שניות. ניסיתי להתקדם. הרצון לפרוץ קדימה כשאין לך רגל הוא טבעי. לא הצלחתי. נתקעתי בין הגיף לחממה, עם ציוד קרמי עלי. אם לא היתה החממה הייתי פשוט נופל. לא יכולתי לקחת את הנשק ולהסתער ובהחלט היו כמה שניות של חוסר אונים שלא ידעתי מה קורה, של איבוד שליטה".

על מה חשבת?

"ברגעים כאלה אתה ממוקד בדברים אחרים. כמפקד, יש לך תחושת אחריות. יותר קל לך. אתה אחראי לחיי אנשים ואז אתה באופן טבעי ממעט את עצמך. לא כי אתה אמיץ, לא כי אתה גיבור, כי יש צורך למעט את עצמך לטובת אחרים".

רס"ן ליוויס הועבר במסוק לבית החולים סורוקה. הוא איבד דם רב. בדרך פגש את עמי שקד, ראש אגף הביטחון של גוש-קטיף, לחץ את ידו ואמר, 'אני מתנצל. גדעון מת'. הוא סירב לקבל מורפיום ונשאר בהכרה מלאה עד שהגיע לבית החולים, כעבור 40 דקות.

על פציעתו של ליוויס נודע לי מיד לאחר האירוע במורג. "נפצע המ"פ מהסלוקי", אמרה ההודעה. שמו של ליוויס נחרת בתודעה בגלל הקשר שלו לאסון השריפה בסלוקי. הפגזה ארטילרית של צה"ל הבעירה את החורש הלבנוני בפיצול הוואדיות חלתי צלאח סעד והבריך בדרום לבנון, והפכה למלכודת אש עבור לוחמי מחלקה 2 של הפלוגה הרובאית בגדוד 13 של גולני. זה היה ב-28 באוגוסט 97. ליוויס נכנס לתפקידו כמפקד הפלוגה הרובאית רק שבוע קודם. גם היום, הוא אומר, השריפה צרובה אצלו בזיכרון כאירוע שהשפיע על חייו אפילו יותר מאובדן הרגל. סיפור רצוף שתיקות ארוכות.

אסון הסלוקי החל כסיפור הצלחה. 15 לוחמים מהפלוגה הרובאית יצאו לפעילות מבצעית בדרום לבנון והתחלקו בין שלוש עמדות. ליוויס היה מפקד שתי העמדות בסבך, מפקד המחלקה היה אמון על העמדה השלישית. בשלב מסוים זיהה האחרון שלושה מחבלים. מכאן ואילך מובאים פרטי הקרב בתמצית.

אחד המחבלים עוזב את חבריו ושלושה מחבלים נוספים מגיעים. הלוחמים מצליחים לנטרל שני מחבלים. שלושה אחרים מסתתרים בסבך. מתפתח קרב יריות. במקביל, החטיבה והאוגדה מפעילים ארטילריה על פיצול הוואדיות, למנוע בריחה. האש, שכוללת זרחן, מדליקה את הוואדי. הכוח ממשיך לנהל את הקרב מול המחבלים כשהאש רחוקה ממנו כקילומטר והתקדמותה איטית. בסך הכל מצליח הכוח לחסל חמישה מחבלים. מפקד הגדוד נותן הוראה לטבחים להכין ארוחת מלכים לכוחות שישבו מהשטח.

"בנקודה הזאת אני קובע שמחלצים בצורה סדורה", משחזר ליוויס. "האש היתה 250 מטר מאיתנו. משך שעה וחצי היא התקדמה 750 מטר. עשיתי חשבון שיש לי עוד חצי שעה לחלץ בלי שניפגע. לא היה פחד. לא מהאש. המיקוד היה במחבלים. האדרנלין רץ. היתה אופוריה. הראשון שצעק לי 'אופיר, תסתכל החוצה', זה הקשר שלי, אושרי שוורץ ז"ל. הסתכלתי אחורה, האש מאה מטר ממני. נתתי פקודה לכל אחד מהכוחות להגיע עצמאית לקנטרה ופקודה שמלבד המפקדים כולם זורקים ציוד. דקה וחצי אחרי זה שמעתי את חן הסמל קורא בקשר: 'אנחנו נשרפים'. מטאורולוגים הסבירו אחר כך שממש באותן דקות נכנסה ארובת רוח אדירה לתוך הוואדי ולקחה את האש, שעד אז עשתה את העבודה בצורה מאוד איטית, עד אלינו בארבע-חמש דקות".

"דקה אחרי הקריאה בקשר גם אנחנו נשרפנו. אני משער שהתעלפנו. אולי התגלגלנו אחורה. התעוררנו כבר לתוך אזור חרוך. האש חצתה אותנו. שלושת הלוחמים שהיו איתי נפצעו. אושרי נעלם. התחלתי לכבות את הפצועים שהיו דלוקים עם הידיים, עם גופייה שהיתה לי. הורדתי להם את הציוד, הם לא הספיקו לזרוק אותו והתחלתי להעביר את הרימונים בריצה, 60-70 מטר משם. אחר כך רצתי לחפש בוואדי את אושרי".

ליוויס לא מצא את אושרי. מסוק חיל האוויר איתר את גופתו רק מאוחר יותר. במהלך דקות ארוכות של בערה, בלבול ונסיונות להיחלץ מן האש, מצאו את מותם עוד שלושה לוחמים של הפלוגה הרובאית: אורן זריף ז"ל, רועי שוקרון ז"ל וידג

שמעון ז"ל. לוחם נוסף, שומטו קסהון, נפצע באורח אנוש ומת כעבור חמישה ימים מפצעיו. עוד חמישה לוחמים נפצעו. ליוויס נפגע קלות בפניו מכוויות. הוא מיהר להגיע לפלוגה, לספר לחייליו על אודות חבריהם.

רק בלילה, בפקודת מפקד חטיבת גולני אז, ארז גרשטיין ז"ל, התפנה לבית החולים לטפל בעצמו. "אני שלם עם ההחלטות שעשיתי באירוע, אבל זה משהו שמלווה אותי", הוא אומר. "אני לא יודע אם להגדיר את זה 'אשמה'. אולי 'אחריות'. אחריות שיש בצדה הרהור".

"זה שם, כל הזמן"

אתה משחזר לפעמים את מה שהיה שם?

"כמעט כל הזמן. המראות שאנשים ראו בשריפה בסלוקי במקרה הטוב גרמו להם לא לאכול חודש בשר, ובמקרה הרע עשו להם קשיים, אולי לכל החיים. אנשים נחרכו עד העצם. ראיתי פגיעות בחיים שלי. ראיתי את עצמי. זה לא אותו דבר. שם היתה ממש חריכה של הבשר. אנשים נהיו בצבע של האדמה והיה קשה לזהות אותם. כוחות החילוץ היו צריכים לעבור פעם אחרי פעם, למצוא את הגופות. אני לא כל כך משחזר את האירוע כמו שאני משחזר את האנשים, הפנים, התחושות שחלק השאירו לי, תחושות שאת חלקן הקנו לי המשפחות. מערכת היחסים שהתפתחה ביני לבין המשפחות עם השנים היא כזאת שהם חלק בלתי נפרד ממני. אין אופיר ליוויס בלי משפחת זריף, או משפחת שוקרון, המשפחות האחרות. כשנפצתי, הם היו איתי מהרגע הראשון בסורוקה כמו שהם ליוו אותי בחתונה שלי, כמו שאורי זריף, לא אחד הסבים, החזיק את נבו כסנדק. אז זה משהו שמלווה אותי"

HAPPY JAPAN

לשומט היה אח מהרט שגם הוא נפל בעת מילוי תפקידו

האיש ההוא/נתן יונתן

איפה ישנם עוד אנשים כמו האיש ההוא
אשר היה כערבות הבוכיות.

למרגלות ההר נולד
ליד הנחל.
בחורף שר בין ערבות בוכיות.
בקיץ בין אורות בצעי המים
לחמו שילח על פני הנחל לדגה.
מקני הסוף כרת לו עפיפון
וכשהיה לאיש
מגבעולי הערבות הבוכיות נטה סוכה,
מאבן המבצר האפורה בנה לו בית,
על מי הנחל טחנה הקים,
זרע שדות.
שלח אובו על פני הים באניות סוחר.
אך יש אשר יניח כלי מלאכתו,
ויהיה פתאום לאיש אחר.

איפה ישנם עוד אנשים כמו האיש ההוא
אשר היה כערבות הבוכיות.

למרגלות ההר נולד, ליד הנחל
יידוד פזור נפש על ההר או בבכאים.
ובנופלו בבוקר לא עבות אחד על אדמתו,
יקנו לו אחוזת עולם,
ליד אמות המים השקטות.
איפה ישנם עוד אנשים כמו האיש ההוא
אשר היה כערבות הבוכיות.
וכמו מבצר עתיק היה סוף הדרך.